

Ontwikkelingen TTO bovenbouw

Aanleiding: Grote afstroom TTO naar bovenbouw toe.

Huidige situatie

TTO is in de bovenbouw nu een 'extra vak', geen aparte stroom. Leerlingen hebben het gevoel de onderbouw af te sluiten en staan dan voor een nieuw keuzemoment. Ze worden daarin niet anders benaderd dan de reguliere leerlingen. Leerlingen hebben boven op het gekozen pakket extra uren IB, GP en een internationale stage. In de praktijk betekent dat een verzwaring van het aantal lessen met drie extra lessen per week in vwo 4, vier extra lessen per week in vwo 5 en drie extra lessen per week in vwo 6, waarbij GP in feite geen status heeft, want het telt nergens voor mee. Het verhoogde aantal lesuren komt met name door de IB-uren, die de leerlingen voorbereiden op het IB-examen, daarnaast gebruiken ze ook een deel van de reguliere lessen Engels om aan de juiste contacttijd voor IB te komen. We zien veel leerlingen die stoppen met tto, zij het bij de overgang van klas 3 naar klas 4, zij het gedurende de bovenbouwperiode. Tijdens de visitatie voor het (succesvol behaalde) senior certificate in het voorjaar van 2023 is weliswaar naar voren gekomen, dat we in de bovenbouw voldoen aan de norm van 25%, maar dit behalen we dus door lessen er bovenop te plaatsen in plaats van Engelstalige lessen in het programma te integreren. Daar waar we de Engelstalige lessen wel in het programma geïntegreerd hebben (zoals LO), geven docenten aan het lastig te vinden om deze (volledig) in het Engels te geven omdat leerlingen in gemixte groepen met reguliere leerlingen zitten. De motivatie om Engels te spreken is daardoor nihil.

Gewenste situatie:

Leerlingen die in klas 1 gekozen hebben voor tto maken in principe de hele schoolcarrière af in tto. Zij blijven als stamgroep bij elkaar en hebben ook een eigen keuzeproces. In plaats van vakken er bovenop te stapelen, voegen we vakken samen (Engels & IB / Levensbeschouwing & GP), daardoor is er geen dubbel werk meer voor de leerlingen door overlap en krijgt het vak GP meer gewicht omdat het meetelt voor het combinatiecijfer en de overgang. Bovendien kunnen we daardoor met minder extra uren uit, omdat we door het aanbieden van schoolexamenvakken in het Engels al sneller voldoen aan de vereiste percentages voor les in het Engels in de bovenbouw. Idealiter zouden tto-leerlingen net zoveel lessen hebben als niet-tto-leerlingen. Die stap hopen we in de nabije toekomst te maken.

We hebben de komende jaren te maken met veel potentiële tto-leerlingen. In klas ctv3a zitten nu 29 leerlingen, in ctv2 en cthv2 samen 64 leerlingen en in ctv1 en cthv1 71 leerlingen. De verwachting is dat we hierdoor makkelijk minimaal één goed gevulde klas tto kunnen hebben. Als we die leerlingen in de bovenbouw in een stamgroep tto plaatsen, is het makkelijker om levensbeschouwing en gp samen te voegen tot philosophy (werktitel) met een eigen PTA-programma, CKV als cultural arts aan te bieden en Engels en IB in die groep te combineren, waarbij er ook een apart PTA kan zijn dat voldoet aan de wettelijke eisen voor het vak Engels en tegelijkertijd de leerlingen voorbereidt op het IB-examen.

Gelopen proces:

Om dit plan voor elkaar te krijgen, hebben Jan Vermunt en Stijn Heusschen in december 2023 en januari 2024 met de secties levensbeschouwing en GP samengezeten en Stijn heeft met een afvaardiging van de sectie CKV gesproken. Ook hebben deze secties in eigen overleg gesprekken gevoerd om de mogelijkheden te bespreken.

De secties levensbeschouwing en GP hebben na meerdere bijeenkomsten een opzet gemaakt om een gezamenlijk vak te maken, GPP (Global perspectives & Philosophy), waarin beide vakken vertegenwoordigd zijn. Op die manier krijgt GP ook een status met PTA-onderdelen die met PTA-onderdelen van levensbeschouwing samen een cijfer opleveren dat in het combinatiecijfer meetelt.

Met de sectie CKV is gesproken over de mogelijkheid om het vak in het Engels aan te bieden. Zij zijn enthousiast om het vak in het Engels aan te bieden en hebben hierbij ook rekening gehouden bij het kiezen van een leergang.

Met de sectie maatschappijleer is ook gesproken om te kijken naar het aanbieden van het vak social studies, wat op veel tto-scholen gebeurt. Omdat maatschappijleer vooral over de Nederlandse (parlementaire) democratie en samenleving gaat, lijkt het ons te gekunsteld om dit in het Engels aan te bieden. Wel wordt er nog gekeken naar de mogelijkheid om het vak wellicht deels in het Engels te geven, waarbij enkele periodes teruggedaan wordt naar het Nederlands.

Resultaat:

Door het aanbieden van schoolexamenvakken in het Engels kunnen we het aantal uren Engels/IB terugbrengen, waardoor de belasting voor leerlingen naar beneden gaat. We blijven dan toch goed voldoen aan de norm voor het senior certificate. Wel moeten we kijken, welke reductie acceptabel is met behoud van het taalniveau van de leerlingen richting het IB-examen. Het eerste voorstel is om Engels/IB in vwo 4 in drie lesuren aan te bieden, in vwo 5 en vwo 6 vier lesuren. We hebben te maken met een voorgeschreven aantal uren vanuit het International Baccalaureaat voor het vak IB. Dat zorgt nog altijd wel voor een hoger aantal lesuren voor tto-leerlingen dan voor reguliere leerlingen, maar het programma wordt met meer vakken in het Engels wel rijker. Bovendien hebben leerlingen voor die vakken in het Engels ook meer taalbagage nodig, dus iets meer uren is ook te verdedigen.

Wat zijn de gevolgen voor de lessentabel en het rooster?

In de lessentabel zien we een toename van het aantal Engelstalige uren in de bovenbouw vwo. Waar we nu in totaal 22 lesuren in het Engels aanbieden, stijgt dit tot 23,5 lesuren, waarbij al rekening is gehouden met de nieuwe lessentabel en dus een reductie is toegepast. Dit kan als een minimale wijziging worden gezien, maar omdat we nu de Engelstalige lessen over meerdere vakken verdelen, wordt het aanbod rijker. Daarnaast krijgen de TTO-leerlingen minder lesuren op de lessentabel. Weliswaar hebben zij nog steeds meer lesuren dan niet TTO-leerlingen, maar in deze eerste stap wordt het in vwo 4 1,5 lesuur minder (waarvan 1 door het samenvoegen van IB en Engels tot een apart vak) en in vwo 5 en vwo 6 twee lesuren minder.

Lessentabel tto vwo nu			
Vakken	vwo 4	vwo 5	vwo 6
CKV	2	1	0
Engels	2	3	3
Global perspective	1	1	0
International Baccalaureate	2	3	3
Levensbeschouwing	0	2	2
Physical education	1	2	1
TOTAAL			
Engelstalige uren	6	9	7
Nederlandstalige uren	2	3	2

Lessentabel tto vwo voorstel			
Vakken	vwo 4	vwo 5	vwo 6
Cultural arts	1,5	1	0
English / IB	3	4	4
Global perspective	0	0	0
International Baccalaureate	0	0	0
GP & Philosophy	1	3	2
Physical education	1	2	1
TOTAAL			
Engelstalige uren	6,5	10	7
Nederlandstalige uren	0	0	0

Voor de bovenbouw havo is er nu nog geen lessentabel. Op basis van het voorstel vwo zou onderstaande lessentabel realistisch kunnen zijn. Daarbij is rekening gehouden met het samengaan van IB en Engels tot een gecombineerd vak en GP en levensbeschouwing tot een gecombineerd vak.

Lessentabel havo nu			
Vakken	havo 4	havo 5	
CKV	2	0	
Engels	4	3	
Levensbeschouwing	2	1	
Lichamelijke opvoeding	2	1	
TOTAAL			
Engelstalige uren	4	3	
Nederlandstalige uren	6	2	

Lessentabel tto havo voorstel			
Vakken	havo 4	havo 5	
Cultural arts	2	0	
English / IB	4,5	3,5	
GP & Philosophy	2	2	
Physical education	2	1	
TOTAAL			
Engelstalige uren	10,5	6,5	
Nederlandstalige uren	0	0	

Met deze werkwijze moet er wel met stamklassen gewerkt worden voor meerdere vakken of parallel geroosterd worden zoals nu in klas 2 en 3 havo/vwo gebeurt met de verschillende stromingen. Bij voldoende leerlingen is dat niet erg, want dan zijn stamklassen eenvoudig te maken. Als de aantallen laag blijven, moet gekeken worden of dat dan extra formatie mag kosten. Hopelijk tijdelijk, want we hopen juist door de versterking van tto in de bovenbouw ook vanuit de onderbouw en daarvoor nog vanuit de basisscholen op (nog) meer aanwas.

Stijn Heusschen
Wap Broes
Jan Vermunt